

MIR

Glasilno koroških Slovencev

Leto XXXI.

Celovec, 22. rožnika 1912.

Št. 25.

Nov železniški škandal!

Nov udarec naravnost v obraz enakopravnosti koroških Slovencev!

»Po osnovnih določbah za upravo državnih železnic morajo železniška ravnateljstva vse vloge strank in samoupravnih oblasti ali uradnih oseb reševati v istem jeziku, v katerem so pisane, ako je ta jezik običajen v tistih krajih, koder tečejo proge dotičnega ravnateljstva... Kjer je slovenski jezik običajen, morajo uslužbeni občevati s slovenskimi strankami slovenski.« Tako je pisal list železniških uradnikov »D. j. ž. u.«, ki pač pozna osnovne določbe za upravo državnih železnic.

Da je na Koroškem slovenski jezik običajen in deželni jezik, so razne oblasti in instance že toliko- in tolikokrat razsodile, da je pač neverjetno in nemogoče, da bi tako izkazano dejstvo bilo nepoznano pri upravi državnih železnic, recimo naravnost: nemogoče je, da bi za to ne vedelo tudi ravnateljstvo c. kr. državnih železnic v Beljaku. Šele dne 5. julija 1910 je c. kr. državno sodišče na Dunaju v neki razsodbi izreklo: »Daß in Kärnten der deutsche und slovenische Volksstamm wohnen, steht außer Streit« = da na Koroškem bivata nemški in slovenski narod, o tem ni nobenega prerekanja! Da c. kr. državna železnica iz Trsta na Št. Vid od Jesenic do Celovca vozi skozi slovensko ozemlje, namreč skozi čisto slovenski Rož, je tudi očito: Rožani so Slovenci in govorijo slovenski, pa tudi napisi na vseh postajah v Rožu so slovenski.

Za vse pametne in pravične ljudi, predvsem pa še za c. kr. urade in uradnike, katerim bi postavje prav posebno morale biti svete — saj so nanje prisegli — iz navedenega sledi, da na celi progi c. kr. državne železnice od Trsta prav

do vštetelega Celovca morajo vsi uradniki in mora vse železniško osebje znati oba deželna jezika in v potrebi občevati s strankami tudi v obeh jezikih: ne samo v nemškem, ampak tudi v slovenskem!

V resnici pa: Kako izgleda in kaj se dogaja na tej progi? Znano je, da je ni niti ene postaje od Področčice do Celovca, na kateri bi osebje, ki daje vozne listke, ne nagajalo slovenskim potnikom. Prvo mesto v tem oziru zavzema seveda Celovec, ki bi kot glavno mesto koroške dežele moralo biti odprto in pravično vsem deželanom, ker je glavno mesto vseh in od vseh živi in dobiva dobiček. Odkod to nagajanje? Ker so doma lega na vseh postajah za uradnike nastavljeni trdi Nemci in zagrizeni nemčurji, ki slovenskega jezika ne znajo in tudi nočejo znati!

Pri železniških sprevodnikih je od novejšega časa bilo nekoliko bolje: Po večini so vsi znali slovenski in le včasih je bil med njimi kak trd Nемеc, ki je znal samo svoj jezik, pa še tega navadno le v dialektu. A to smo prenesli. Pa ravno na to našo prizanesljivost je grešilo c. kr. ravnateljstvo v Beljaku, ki je določilo, da z dnem 1. majnika 1912 slovenski sprevodniki, kiso do istega dne vozili na progi Trst-Št. Vid, z naprej vozijo samo do Jesenic, oziroma do Področčice, od tam naprej pa jih namešajo trdonemški sprevodniki!

In čemu ta izprememba, ki bije v obraz ne le vsem postavam, ampak vsakemu najnižjemu čutu pravičnosti? Potrebe za to pač ni nobene, ker očitno je in jasno, da so slovenski sprevodniki za progo Trst-Št. Vid veliko bolj sposobni, kakor nemški; slovenski sprevodniki namreč znajo vsi oba jezika: nemškega in slovenskega, mnogi govorijo tudi laški jezik — med tem ko nemški

grizejo le edino nemški jezik, pa še tega navadno v težko umljivem koroškem narečju, slovenski pa govorijo pravilno nemščino.

Ne potreba, nemški malik Voudan je v osebi »Nemškega Volksrata« zahteval in izvršil to izpremembo! Nemški malik Voudan hoče žreti slovensko meso in hoče srkati slovensko kri! Nemški »Volksrat« je spoznal, da je — trializem pred durmi; zato si hoče rešiti vsaj še slovenski del Koroške! Saj se je celovski župan Metnitz šele nedavno izrazil: »Für Untersteiermark gib ich keinen Heller, aber Kärnten gehört uns — za Spodnje Štajersko ne dam beliča, a Koroška je naša?

Nasprotniki delajo po dobro prevdarenem načrtu. Najprej so dosegli, da so sprevodniki morali nehati izklicevati slovenska postajna imena, potem so urinili par trdonemških sprevodnikov, dokler jih sedaj niso zamenjali z izključno nemškimi. Če bodo pri tem svojem delu še z naprej tako neovirani, kakor so bili dosedaj, bodo slovenski Rož smatrali za svojo posest, in »predrznost in izzivanje« bodo imenovali, če si bo še kak domačin upal na lastni zemlji na slovenskih tleh v domačem slovenskem jeziku zahtevati vozni listek.

In to niso malenkosti! Ni malenkost, če si v zavesti, da na lastnih tleh, v lastnem jeziku ne dobiš niti voznega listka, da si zapostavljen za tujcem, da kot Slovenec niti doma nimaš nobene veljave. »Take malenkosti« jemljejo naravno našemu ljudstvu narodno zavest in zadnjo troho narodnega ponosa, in potem se voditelji na Kranjskem čudom čudijo in povprašujejo, kaj na Koroškem delamo! Vpraševati bomo morali začetki le narobe, kaj da delajo — politiki na Kranjskem!

Venomer, par let sem že, napadajo razni listi »celovške voditelje«, da ne storijo svoje dolžnosti. Toda »celovski voditelji«, če se jih že tako imenuje, so storili svojo popolno dolžnost, kolikor je v danih razmerah sploh bilo mogoče storiti,

Podlistek.

Borba za vsakdanji kruh.

(Spisal Iv. Matičič.)

Smo pač na svetu, da živimo, da si s poštenim delom in pridnimi rokami služimo vsakdanjega kruha.

Toda vsakemu je zapečaten usoda, ki ga spremlja skozi življenje. Nastlane so komu le rože na pot, spletajo se mu dišeči vencji, ogreva ga zlato solnce; drugega zopet tare nesreča od časa do časa, a sempatje mu posije svetel žarek, obišče ga skromna sreča, ga poživi z upanjem in zadovoljstvom, da ne omaga in ne obupa na trudni poti; tretjemu pa je prisojena le črna noč, le v temi živi, črna mu je preteklost, še temnejša prihodnost, spremlja ga nesreča za nesrečo, bridkost mu rodi gorje in revščino. Ne posije mu nikdar svetel žarek veselega upanja, nikdar ne pogleda nanj tiha sreča izza črne teme...

Taka usoda je bila zapečaten Martinu Smolinu. Zapisano je bilo, da mu bo trnje in osat nastlano na težko pot, beda in gorje ga spremljalo skozi bridko življenje...

Ni bil pijanec Martin Smolin, ne zapravljevec, ne lahkoživec in kvantač. Poštenjak je bil, priden, pohleven in blagega srca, in s poštenim delom si je hotel služiti

vsakdanjega kruha. Delal je rad, rad ubagal, toda pri vsem tem je bil nesrečen, zapisan neizprosni usodi, ki ga bo strla v grob. Zato je bil vedno žalosten in potr, nikdar vesel, nikdar dobre volje.

Starši, ki so bili revni, so mu umrli že v mladosti, in prepuščen je bil tedaj tujim ljudem. Ni imel ne brata, ne sestre, ne sorodnikov, ki bi ga spravili do boljšega, belega kruha. — Ne, trd, črn kruh naj je, dela težko, trudno delo, živi naj kot pljunek in izvržek človeštva tak, kdor nima matere, ne očeta, ne sestre, ne brata, ne prijatelja! Tako je zapisala usoda. — Mati-tujka mu je rezala kruha, oče-tujec mu odmerjal trdo delo, ki ga je priganjalo od zore do mraka. Ljubezni ni užival nikdar, čul malo prijaznih besedi, sovraštva pa je užil v obili meri, čul obilo psovki; trpljenja je bilo veliko, žalosti še več. Tudi je čutil mnogo trdih pesti v obraz, ko je bil še mlad, oddan sovražnim ljudem, prepuščen hudobnemu svetu.

Ko je dorastel, postal trden in krepak, si je poiskal dela v tvornici. Sprejet je bil kot delavec-trpin, ki naj mnogo in težko dela, a malo zasluži.

V isti tvornici si je služila kruh tudi lepa Tonica, pridno dekle, poštena duša, plemenitega srca — in usoda je hotela, da se ji je ravno Smolin dopadel in ona se je dopadla njemu. Podobna sta si bila po srcu, v njunih značajih je bilo nekaj skupnega,

kar ju je priklopilo drugega k drugemu. Ljubila sta se srčno in se tekom leta poročila. Mislil je Smolin, da je sedaj vendarle posijal žarek sreče izza črne teme, toda zmotil se je.

Ustanoviti sta si hotela mlada zakonska dom, s pridnimi rokami si služiti kruha, urediti si življenje, kakršnega živijo drugi ljudje, živeti v miru in zadovoljstvu. V rani uri sta hodila na delo, pridno in molče delala cel dan, skupaj odhajala na večer iz tvornice.

»Če bova zdrava, ne bo nama šlo slabo; v miru in zadovoljstvu bova živela, kot živijo drugi srečni ljudje,« sta si govorila.

»Ne, ne! Kdor nima očeta, ne matere, ne prijatelja, v beraštvu porojen, v beraštvu odgojen, tak ne sme uživati sreče, ne sme imeti lepe žene in lepih otročičev!« Tako je pa govoril delavski nadzorovatelj tvornice, mož brezčutnega srca, zlobne duše. Črna zavist in gnev mu je izvila iz prsi te usodepolne besede. »Zaklinjam se, da ju iztiram iz tvornice, predno poteče leto in dan!«

Ze izpočetka je gojil do Smolina nek poseben gnev, in sicer zato, ker je bil Smolin priden, pohleven in ubogljiv. Nikdar ni bilo čuti iz ust žal besede, nikdar ni delal krivice sotrpinu delavcu, in celo ravnatelj ga je že parkrat pohvalil. Ravno to pa zlobnemu nadzorovatelju ni bilo všeč.

»Mlad je še ta berač, priden je in dobre glave, ravnatelj ga bo povzdignil, meni pa

četudi niso svojih korakov naznanjali vsakemu zakotnemu politiku! Če pa uspehi niso bili taki, kakor bi bili morali biti, si umijejo lahko roke! Dolžnost slovenske delegacije je, da izvojuje, česar instančnim potom — za Koroško — ni mogoče izvojevati. Toda slovenska delegacija se je za pravice koroških Slovencev vse premalo zavzela! Nihče pa tudi ne more pričakovati, da bo naše pravice izvojeval — en sam posamezen poslanec, če vlada ne čuti za njim dovolj odločne zaslombe kakega »vplivnega kluba«! Je pač križ, če klubi vsled svojih visokih ciljev v politiki nimajo ne časa, ne smisla za take »otročarije« in »malenkosti«. In vendar rečemo: Tako ne sme iti naprej, sicer se res znajo izpolniti prerokovanja malodušnih in mehkužnih duš, češ, koroški Slovenci se potapljujejo, kmalu bodo izginili v morju vsenemštva!

Slovenci, podpirajte „Mir“ z inseriranjem!

Dnevne novice in dopisi.

Zdravstveno stanje Njega ekscelence prevzvišenega gospoda kneza in škofa dr. Kahna se je znatno zboljšalo, tako da se ob lepem vremenu večkrat na teden more voziti na sprehod.

Ljudsko štetje v Celovcu. Po zadnjem ljuškem štetju šteje Celovec 28.911 prebivalcev. Po veroizpovedanju je 27.086 katoličanov, 1499 protestantov, 214 židov, ostali pripadajo raznim drugim veroizpovedanjem. Po občevalnem jeziku so našli 25.582 Nemcev in 1716 Slovencev (vojakov 1166). Slovencev je v Celovcu celo po štetju celovškega magistrata nad 6 odstotkov. Znano in dokazano je pa, kako so šteli na magistratu. Ne samo, da so se mnogi odvisni Slovenci bali napovedati slovenščino kot svoj občevalni jezik, ampak celovski magistrat je celo od slovenskih strank izsiljeval, da so napovedale kot svoj občevalni jezik nemščino. Nemški gospodarji so za slovenske uslužbence, ne da bi jih vprašali, samovoljno upisali nemški občevalni jezik. Zgodilo se je celo v več slučajih, da so na primer slovenske služkinje z vso silo protestirale proti takemu početju, kljub temu pa ni to ničesar izdalo. Seveda takega štetja ne moremo pripoznati, ker niti zdaleka ne odgovarja resnici. Ko bi imela vlada le trohico pravicoljubnosti, bi bila morala, kakor smo zahtevali, celovškemu magistratu odvzeti štetje in je izvesti po nepristranskih uradnikih. Mogoče, da zato ni mogla ustreči tej opravičeni zahtevi, ker morda ni imela v Celovcu — nepristranskega uradnika. Zelo verjetno!

Zveza slovenskih odvetnikov je imela v nedeljo, 16. t. m., svoj VII. občni zbor v Ljubljani. Razpravljalo se je tudi o jezikov-

nih razmerah pri sodiščih na Koroškem, kjer smo prišli že tako daleč, da disciplinirajo nemški sodniki slovenskega odvetnika zaradi slovenske govornice s svojim klientom. Konstatirali so, da so se jezikovne razmere pod dr. Hochenburgerjem za Slovence znatno poslabšale. Zveza je pred vsem zbirala gradivo za spoznanje krivic, ki se gode Slovincem v državnih in autonomnih uradih v jezikovnem oziru. Za spomenico, ki jo bo izdala »Zveza«, je poslal doslej gradiva samo dr. Janko Brejc.

Nov poštni ravnatelj. Dosedanji predsednik graškega poštnege ravnateljstva za Štajersko in Koroško, Pokorny, je šel v pokoj. Na njegovo mesto je imenovan dosednji podpredsednik graškega poštnege ravnateljstva dvorni svetnik Karol Swoboda. Swoboda je doma iz Litomeric na Češkem in je nemškega mišljenja.

Cilj

prizadevanj, najti najboljše in najizdatnejše sredstvo za izboljšanje kave

dosežejo vedno le one gospodinje,

ki kupujejo kavin primatek v zaboječkih ali v zavitkih, označenih „s kavinim mlinčkom“.

One so izbrale najbolje, kajti primatek za kavo „s kavinim mlinčkom“ je najjedratejši, najokusnejši in najizdatnejši izdelek te vrste, ker je

„pravi : Franck :“.

Tovarna v Zagrebu.

Lahi izpustili »avstrijskega vohuna«. V soboto, dne 15. t. m., so v Vidmu izpustili topničarskega poročnika iz Celovca, ki so ga malo prej aretirali v Pontebi, ker so sumili v njem avstrijskega vohuna (špiona). Ob enem so izpustili iz preiskovalnega zapora še nekega drugega avstrijskega častnika, ki je bil v preiskavi zaradi vohunstva cel mesec.

Uro celovške stolne cerkve popravlja priznani izdelovatelj cerkvenih ur Peter Zbounik v Borovljah. Starega materiala bo porabil le kako tretjino, vsi drugi deli bodo novi. Poprava ure bo stala 1200 K. Nove številke za uro je naslikal in celo polje na novo pobarval kleparski mojster Novak za 240 K. Stroške bodo pokrili s prispevki mestne občine in milodari Celovčanov.

Ključavničarja Strnada iz Beljaka našli v Zili. Beljaškega ključavničarja Strnada so pogrešali že od 2. t. m. V soboto, 15. t. m.,

»Kdo je ničvrednica!« je zavpil z užaljenojeznim glasom. »Tega ne trpim, da bo kdo tako imenoval pošteno ženo!«

»Glej ga, glej, predrzneža, še odgovarjati se mi upa, ha-ha!« se škodoželjno zakrohoče nadzorovatelj. — »Ničvredneža sta oba — navadna beraška ničvredneža in lenuha«

»Molčite, gospod nadzorovatelj!«

»Kako, jaz naj molčim takemu . . .«

Pri tej priči sta se pograbila za vrat. Oba krepka, oba močna. Prvega je gnala v boj črna zavist, drugega pa globoko v blato poteptana čast in poštenje. Borila sta se na življenje in smrt, borila za obstanek in kruh. Padali so udarci, pokale kosti, napejale se mišice. Prihiteli so delavci, vpile delavke in nastal je hrup in šum po vsej tvornici. Prihitel je ravnatelj, presenečen ju pogledal — in tedaj sta se izpustila, vsa izmučena in zmršena in krvave srage so jima stale na obrazu.

»Čemu? Kako?« ju je gledal ravnatelj z vprašujočimi očmi.

Prišel je nadzorovatelj govoriti in lagati, češ, da je bil napaden, počrnil je Smolina in njegovo ženo. Smolin je molčal in z žalostjo zrl na ihtečo svojo ženo. Vprašal je ravnatelj druge priče: kako in kaj?, a nihče ni odgovoril, nihče povedal resnice, ker so se bali zameriti nadzorovatelju. Molče so gledali v tla in se razšli na prostore.

je zapazil v Zili mrtvo truplo neki železniški sprevodnik in je je potegnil iz vode. Spoznali so v njem pogrešanega Strnada. Nad desnim očesom in pod očmi je bil ranjen. V telovniku je imel še srebrno uro in v hlačnem žepu 4 K 20 v. Obdukcija je dognala, da je bil Strnad napaden, udarjen in vržen v vodo.

Dva vajenca utonila. V Osojskem jezeru sta pri kopanju utonila dva slikarska vajenca, 17letni Gvidon Plazotta in 16letni Dura-to Gante.

25letnica požarne brambe v št. Jakobu v Rožu. Dne 30. junija ob pol tretji uri popoldne praznuje šentjakobska požarna bramba svojo petindvajsetletnico ter blagoslovljenje svoje nove brizgalnice. Št. Jakobčani so prvi na Koroškem spoznali, da nasprotniki ustanavljajo »Feuerwehrex«, da po teh sicer prepotrebni in samonasebi hvalevredni, dobrodelni društvi lovijo naše fante in može v svoje nemško-nacionalne mreže. Zato so si ustanovili požarno brambo s slovenskim poveljevanjem. V tako požarno brambo pa se seveda ne morejo in nočejo usiljevati nemško-nacionalni učitelji in znani nemško-nacionalni agitatorji. Šentjakobska požarna bramba je ena najmočnejših in najboljših požarnih bramb po deželi na Koroškem. Zato je dolžnost slovenskih rodoljubov, da se udeležijo slavnosti v čim največjem številu! Govoril bo g. dr. Rožič iz Celovca in še en govornik iz Ljubljane. Spored slavnosti je sledeči: Ob pol tretji uri blagoslovljenje nove brizgalne in nagovor pri brizgalni hiši. Po končani slavnosti sledi v »Narodnem domu« presta zabava z raznimi govori, vrtnim koncertom, pri katerem sodeluje godba, nadalje je na sporedu petje, tombola, prodaja cvetlic itd. Rodoljubi, na svidenje!

Kako sodi Linhart o samem sebi? V zadnji številki »Štajerca« se imenuje Linhart enega najbolj neustrašenega in izvednega zdravnika proti klerikalni kugi, izvednega podomače: najzagrizenejšega sovražnika katoliške cerkve.

Častni občani občine Blato. Kakor se nam poroča iz Pliberka, so bili imenovani za častne občane v občini Blato g. drž. in deželni poslanec Franc Grafenauer, g. c. kr. nadgeometer Jožef Gvaiz, č. g. dekan Franc Marinig, g. c. k. notar Anton Svetina in stolni kanonik mil. g. dr. Jožef Somer.

Nemški narodni dom v Trstu. Na Dunaju so ustanovili pomožni odbor za zgradbo nemškega narodnega doma v Trstu. Občinski svetovalec Gussenbauer je povdarjal, da imajo Nemci velikanski interes v Trstu, ker je izhodišče svetovne trgovine za avstrijske Nemce. Zato je dolžnost Nemcev, da se zavzamejo za tržaške Nemce (priseljene uradnike in trgovce) in jim postavijo narodni dom.

Zmaga S. L. S. Pri občinskih volitvah v Vipavi je pri nadomestnih volitvah zmagala s svojo listo »Slovenska ljudska stranka«.

zna delati preglavice in lahko mi zleze čez glavo« si je mislil nadzorovatelj v svojem hudobnem srcu, polnem črne zavisti in zlobnih namenov.

Črnil ga je ravnatelj, kadarkoli ga je mogel, napravljaj mu preglavic in krivic dan za dnem, a Smolin je vse to udano prenašal, ker je bil krivic že navajen. Trpel je vse to gorje, da si je le prislužil vsakdanjega kruha.

Ko je izvedel nadzorovatelj, da sta se Smolin in Tonica poročila, tedaj je bil v še hujšem ognju.

»Čemu se je treba ženiti beračem! Oba sta berača, bolana bosta, imela kopico otrok in navezana bosta nam na hrbet, rediti jih bo morala tvornica!« Tako je prerokoval ravnatelj.

Uvidel pa je, da bo treba pričeti s silo, ako bo hotel spraviti Smolina izpred oči.

Zapazil je nekoč med delom, da je šel Smolin k svoji ženi na drug konec tvornice in se tam z njo pogovarjal. Prihitel je nadzorovatelj k njima in izlil nanju ves žolč gneva in sovraštva:

»Torej tako, postopača! Pogovarjala in zabavala se bosta med delom! Vi Smolin, če se mi pri tej priči ne spravite na svoj prostor, vas pustim takoj iztirati iz tvornice! Delajte, berač, delajte, ne pa zabavati se s svojo beraško — ničvrednico!«

Smolina pa je zadnja psovka hudo ranila.

»Ne misli bi si kaj takega o Vas, Smolin,« je izpregovoril ravnatelj svarilno. »Toda upam, da se poboljšate, zato za enkrat še potrpi, ako pa ne, vas odpustim ob prvi priliki!«

Potrj je bil Smolin in še bolj žalosten. Rotila ga je žena, naj se brzda, naj raje vse potrpi, tudi če razbijajo kamenje na njegovi glavi. Saj on je berač, drugi so gospodje, pravica je na gosposki strani. Trpi naj, dela kot živina in molči.

Molče sta prihajala na delo, molče odhajala na večer in tiho molila k Bogu . . .

Nadzorovatelj ni miroval dolgo. Vedel je, da zadostuje samo še en slučaj in Smolin bo vržen na cesto. Treba je torej najti zopet prilike, treba podrezati v sršenovo gnezdo. Podrezal je, a preveč globoko. Samo razdražiti je hotel žrtev, a v svoji brezmejni zavisti se je izpozabil tako daleč, da jo je hotel celo ugonobiti in pobiti na tla . . .

Prišel je slučaj, da je zopet zasačil Smolina v pogovoru s svojo ženo. Škodoželjno se je zakrohotal nadzorovatelj in planil k njima kot divja zver na plen.

»Ha-ha, Smolin! Že zopet pri svoji vlačugarski babi!«

»Vi, človek hudobni! . . . se je izvilo presenečenemu Smolinu pridušeno iz grla in z roko je zamahnil proti nadzorovatelju.

Brez besed, sikajoča z očmi sta si stala nasproti drug drugemu, le iz oči je odseval odmev brezmejne jeze in ogorčenosti, ki se

Papežev odposlanec cesarjev gost. Cesar Franc Jožef je povabil papeževega odposlanca k eharističnemu shodu kardinala Rossuma v goste v cesarski dvor.

Šmarjeta v Rožu. (Odgovor na laži v »Štajercu«.) Neki »junak«, ki nima korajže, povedati v obličje, kar mu ni prav, me je pred nedavnim napadel v zloglasnem »Štajercu«. Ker je seveda pod mojo častjo, čitati tak gnusen list, za napad nisem znal in odgovarjam na laži sedaj, ko se mi je dotični dopis poslal od drugod. Tukajšnji čestilci ptujskega lažnika so zavoljo tega dopisa precej v zadregi, tako nekoliko poparjeni, seveda, ker pač nobeden ne mara za take trditve v »Štajercu« biti odgovoren. Gosp. nadučitelj Gabron mi je tudi zatrjeval, da dopisa ni spisal on. Čeravno je gospod nadučitelj že svoj čas trdil, da ni pisal nekega dopisa, pozneje pa je pri kapljici vina priznal, da je za špas zgrešil dotični dopis, mu prav rad verjamem, da je to pot na tem dopisu nedolžen, in ne dam dosti na govorico ljudi. Ne v obrambo proti »Štajercu«, ampak da ljudje čimdalje bolj ta list spoznajo, odgovarjam dopisniku tega kljukca sledeče: 1. Laž je, da sem moral lepo faro na Djekšah zamenjati za gorsko faro v Šmarjeti! To sem storil popolnoma prostovoljno! Res je, da so Djekše lepa fara, toda bolj gorska kakor Šmarjeta! Djekše so visoke 1151 metrov, Šmarjeta pa 630 metrov. Vrh tega na Djekšah ni kaplanije, pa tudi ne penzije za župnika, če gre v pokoj. Vsled tega sem prosil za Šmarjeto. Dopisniku je pa vrh tega tudi znano, da sem ravno zaradi te laži, da sem »moral« z Djekš, tožil gosp. Schellandra, p. d. Franca, da se spozna resnica in se mi kot duhovniku ne jemlje dobrega imena. G. Schellander pa ni pri obravnavi nastopil morda dokaza resnice, ampak je le trdil, da kaj takega ni rekel in je bil vsled tega oproščen. 2. Laž je, da sem si kot prvo žrtev izbral »naprednega in inteligentnega posestnika Jbovnika, p. d. Motaža« in namesto starih natančnih ključarjev izbral druga »bolj prijetna možakarja«. Eden izmed starih ključarjev je že pred mojim dohodom nameraval kot ključar odstopiti in je tudi mene večkrat prosil, naj izvolim drugega, češ, da je že star in gluh. Da pa g. Jbovnik ni ključar, je pa čisto naravno. Ključarji so vendar v to poklicani, da pomagajo župniku oskrbovati cerkveno premoženje in mu sploh gredo na roko. Sicer zato niso voljeni, da bi jih komandiral župnik pa tudi ne zato, da bi komandirali oni z župnikom! To je za vsakega pametnega človeka jasno! 3. Laž je, da bi bil spoštovani g. Lučovnik hujskal nekega soseda zoper Motaža, da je vsled te hujskarije delal škodo v gozdu Motažu. Ali ni Motaž pred sodiščem zanikal, da bi bil rekel, da je g. Lučovnik »hujskal«. 4. Laž je, da mi je pevsko društvo na poti. Saj radevolje poje tudi v cerkvi. Na poti je menda le dopisniku, zato ker je še — šmarješko, ne pa nemško, kakor si želi on! Da pa taki ljudje,

je borila v duši in imela butniti z vso silo na dan, da raztrže svojo žrtev na tisoč kosov...

Tedaj pa občine nadzorovatelja blazna misel. V bližini pograbi težko kladivo in plane na Smolina... Pobil bi ga bil na tla v istem hipu, da se ni ta še v zadnjem trenutku zavedel, zagnal se v nadzorovatelja in ga v silobranu udaril s težko pestjo v obraz tako nesrečno, da se je ta nezavesten zgrudil...

»Ubijalec! — Hudodelnik!« je vpilo na Smolina od vseh strani. »Berač se je spuntal zoper gospoda! Sram ga bodi, puntarja ničvrednega!«

Prišli so orožniki, trdo vklenili Smolina in ga odgnali kot hudodelca in razbojnika...

Njegovo ženo so pa odnesli nezavestno na dom, kjer je umrla, potrta silne bridkosti, uničena v brezupu...

Ko so po več letih Smolina izpustili iz ječe, je bila njegova telesna moč pohabljena, duh pa strt in omračen — zmešalo se mu je in dali so ga v norišnico, kjer si je z vrvjo utrgal nit bednemu življenju — kot žrtev črne zavisti in krivične sodbe, gnan v obupen položaj po borbi za kruh in obstanek, uničen po neizprosni usodi...

ki sovražijo duhovnika, niso sposobni za cerkvene pevce, je tudi razumljivo. 5. Laž je tudi, da mi je na poti »nemško« gasilno društvo«. Nemškega društva vendar ni, saj niti enega Nemca nima za uda. Da udje požarne brambe niso taki, kakor si jih želi dopisnik »Štajerca«, je dokaz, da je voditelj tukajšnjih »Nemcev« izfrčal iz društva in jo je tudi gospod, ki ga je zagovarjal, popihal! 6. Laž je, da sem se že v kratkem času z najboljšimi družinami poštenih faranov skregal. Povej, s katerimi? Naštet jih! — Če me imenuje dopisnik »debelega« in »polnokrvnega Čeha«, me to seveda ne spravi z ravnotežja. Tako otročje zmerjanje kaže le, da dopisnik nima pravih očitkov zoper mene. Sicer sem pa lahko ponosen na to, da se v meni pretaka res čista češka, slovanska kri, kakor se v »nemškem« dopisniku čisto gotovo ne pretaka čista »nemška« kri.

Šmarjeta v Rožu, dne 15. junija 1912.

Karol Hraba, župnik.

Mirno lahko spite!

Če ste namočili perilo čez noč s pralnim izvlečkom »Zenska hvala«, izloči se vsa nesnaga sama od sebe, brzo in temeljito. Hitro, in lahko se opere perilo potem z milom »Schicht« znamka »Jelen«, da postane bleščeče belo, kajti pralni izvleček »Zenska hvala« in milo »Schicht« belita perilo kakor solnce.

Srbofilstvo in »Štajerc«. V zadnji številki imenuje »Štajerc« č. g. župnika Janeza Kalana srbofila. To bi moral biti kvečjemu kak »freimaurer«, ki želi razpada katoliške Avstrije; Janez Kalan pa se veseli, da je prišlo z Bosno zopet nad dva milijona Slovanov v Avstrijo, ki tebi dajejo vetra. Pač vidiš, da 9 milijonov Nemcev ne bode moglo več dolgo žreti in trpinčiti Jugoslovanov. Vaši zlati časi bodo kmalu proč in s tem bode postalo tudi »Štajerčev« korito prazno in se zna ta »odkritosrčni kmečki (?) list« posušiti in potem prideta »Mir« in »Domoljub« do veljave. Kam bode li potem šel »Štajerčev« urednik? Slovenski liberalec je že bil, socialni demokrat tudi, sedaj je nemškonacionalni kruh pri »Štajercu«. Upajmo, da navsezadnje klerikalec ne postane. Bi bilo za poč't.

Črna. (Nekoliko odgovora »Štajerčevemu« dopisunu.) Naš ženski shod dne 2. junija je moral gotove ljudi čudno v živo zadeti, ker celih štirinajst dni niso prišli do sape. Zato so pa imeli sedaj kaj več povedati v »Štajercu«. Bojijo se že kuge, ali mogoče še bolj, da bi morali potem po kolenih Boga prositi, da jim jo odvrne. Zakaj neki ta strah, ko pravite, da se že ladja slovenskega katoliško mislečega

prebivalstva v Črni potaplja. Ni res, prelepa udeležba je bila dne 2. junija na ženskem shodu in vas je postalo strah. Mi vstajamo in vas je strah... in ko je vraga postalo strah, se je začel debelo lagati. Članek v zadnjem »Štajercu« je poln laži in napadov na duhovnike in dekleta. Saj so ga pisali vitezi. Srednjeveški vitezi so si šteli v največjo čast, braniti deklet in ženo pred vsako nedostojnostjo, sodobni »napredni« vitezi iz »Zagrmovja« pa blatijo pošena dekleta in žene. Kot kak napreden fantalin se je skrtil dopisun za grmovje, da bi dosegel svoj namen. Ker se je torej pravi krivec skrtil v grmovju, se pa moramo zgovoriti z vsemi nasprotniki slovenskega katoliškega gibanja v Črni. Dvojni nasprotniki so: »Nemci« s svojim sedežem v Podpeci in »sociji« v svojem »Krulčevem salonu«. — »Nemci« v Podpeci so združeni v »Unterhaltungsklub von Unterpetzen« s sedežem na Mihelem. Vodi jih podpeški učitelj Tom. Unc, Nemec od leta 1907. Do tistega leta je užival podporo »Slovenskega šolskega društva«, da je mogel študirati. O delovanju tega »nemškega kluba« se kaj malo čuje po svetu. Njih dela so dela teme; zato se bojijo luči. Le v pustnem času se je malo posvetilo. Da se bolj razširi in utrdi »nemška kultura« in da se ohranijo dekleta »sramežljiva in prepoštena«, se je čez 30 sodčkov piva požrlo — oprostite, kajti drugače se je tukaj težko izraziti. — Drugi taki naši nasprotniki so »sociji iz Krulčevega salona«. Njih število bode bližje ničle kakor stotine. Njih konzum krasno prospeva na papirju. Delovati pa še itak ni začel... Tukaj bode pač resnica: ves up je šel po vodi. Njih delo dosedaj je bilo, da so lepe prispevke od delavcev pobirali, vsakega četrta leta priredili »en shod« in vsako prvo nedeljo v mesecu eno plesno veselico — drugače se vendar tajniku »salon« ne izplača. — Iz »čedra-kluba« je skoraj že vse izstopilo, kar je še količkaj krščansko čutilo; ostali so le še nekateri fantalini, ki »svoje dečle« vlačijo tja na ples, če pa tistega ni, pa po grajskem lesu, gostilnah in drugih tako priporočljivih krajih. Ni še dolgo tega, kar je en »višji soci« prinesel parkrat »Zarjo« našemu kaplanu in se zgražal nad njeno pisavo. Prinašala je podlistek: E. Zola, Rim, potem članke o Lourdesu in prepis Macharjeve čitanke. Vsi ti spisi so vernikom prepovedani. Kdor jih bere, je izključen iz katoliške Cerkve. Da se potem taki ljudje obnašajo nasproti duhovnikom in resničnim vernikom kot stekli psi, ni nič čudnega. Ni res: malo že vest peče.

Prodati je pa ne morete, kot svoje prepričanje. To so torej nasprotniki slovenske katoliške misli v Črni. Čast dekletom, katere taki ljudje napadajo. Godi se jim kot izraelskemu ljudstvu. Balaam je prijezdil na oslu, da bi to ljudstvo proklel, a on ga je moral blagoslovljati. Tri so kaplanu baje dovolj »zrele« za »dekliško zvezo«. To bi bilo pač slabo za črna dekleta; pa to ni res. Že dosedaj se jih je nad trideset priglasilo in se še vedno priglašajo; bode jih precej več »zrelih«. Če bode »dekliška zveza« nekaj dobrega, je tudi za dekleta čast, če so »zrele« za to zvezo. Če pa bi bila »dekliška zveza« nekaj slabega, kot je »čedra-klub« in »Unterhaltungsklub«, potem bi šele bila sramota biti »zrel« za ako zvezo. Da pa bode »dekliška zveza« res nekaj dobrega, za to že jamči dejstvo, da se vsaki, ki hoče vstopiti, stavi pogoj, od dneva vstopa pošteno živeti, kot se spodobi katoliškemu dekletu. Zato pa tudi ni nobene nevarnosti, da bi v resnici pošena dekleta ne pristopila. Drugih, ki tega ne obljubijo in ne izpolnujejo, pa itak ne rabimo. Imejte jih; saj vam delajo čast. Kako mora biti dopisuna strah pred »dekliško zvezo«, dokazuje že dejstvo, da že obljubuje dopisun, da bo iz farovža gnoj kidal. Dosedaj so morali to še vedno drago plačevati, on pa obljubuje, da bode to storil kar brezplačno, da bi le z »dekliško zvezo« nič ne bilo. Pa s tem »antlom« ne bo nič. Gnoj se bode rabil na njivah šele v jeseni, »dekliška zveza« pa se bode že prej ustanovila. Glej, da se tega preveč ne prestrašiš, da te kap ne zadene. — Na praznik sv. Petra in Pavla pa le pridi k »Drofniku«. Bodemo ineli javen delavski shod. Govoril bode državni in deželni poslanec dr. Krek, načelnik odseka za ljudsko zavarovanje. Pa ušesa si malo zamaši, drugače jih bodeš preveč slišal, in potem se vsaj lahko bolj

mirno po »Štajercu« lažeš, ker lahko rečeš, da bolj slabo čuješ. Dosedaj še tako nikdar nisi bil na takem shodu.

Mlekarske vrče in vse druge potrebščine za mlekarne in sirarne iz prvih tovarn priporoča »Slovenska Straža«, ki prosi za naročila posebno naše zadružne mlekarne. Že en sam poskus bo zadostil, da bodo postali stalni naročniki. Naročila sprejema in ponudbe pošilja za »Slovensko Stražo« gosp. Valentin Urbančič, Ljubljana.

Požar v Velikih Vazah pri Beljaku. V soboto, 15. t. m., proti 12. uri opoldne je izbruhnil ogenj v hlevu posestnika Pacherja v Velikih Vazah pri Beljaku. Vsled vetra se je kmalu razširil na druga poslopja, in le marljivemu združenemu delovanju se je posrečilo, rešiti vsaj nekaj hiš. V celem je zgorelo osmerim posestnikom 14 poslopij. Dva posestnika nista bila zavarovana.

Velikovec. Od nemških nacionalcev inscenirani »Bauerntag« nepolitičnih »Bauernvereinov« na Binkoštni ponedeljek je bil prav značilen za nemškonacionalne »Bauernvereine«. Pod krinko stanovske kmečke organizacije uganjajo v teh društvih nemškonacionalno politiko. Na imenovanem shodu so govorniki govorili skoro izključno le politične govore, gospodarska vprašanja so služila le kot ocvirki. Čudno, da so vladni zastopniki pripustili to! Na imenovanem shodu so govorniki v prvi vrsti udrihali čez Slovence, klerikalce in čez duhovnike. Predsednik »Bauernbunda« je tudi čisto odkrito povedal, da je namen »Bauernvereina« ponemčevanje. (»Die Bauernvereine dürfen nicht früher nachgeben, bevor wir nicht vom Böhmerwalde bis zum Adriatischen Meere nur Deutsche haben.«) Navzoči nemškutarji tega menda niso razumeli, zato bodo pa še nadalje zahajali k »stanovski organizaciji kmetov«, v »Bauernvereine«, in pljuvali tako v lastno sklede. Vendar pa smo prepričani, da je med njimi, kar je pametnejših, mnogo takih, ki so na tem shodu spoznali, kam pes taco moli, da je nemškim nacionalcem bore malo za slovenskega kmeta, pač pa za to, da ga odtujujejo slovenskemu narodu in ga naredijo za janičarja, ki naj bi služil najhujšemu svojemu sovražniku.

Grebinjski Kloster. Preteklo nedeljo popoldne je imelo naše novoustanovljeno katol. slov. izobraževalno društvo svoje prvo redno zborovanje. Udeležba je bila v primeri z okoliščinami jako lepa. Domači g. župnik je poljudno razložil zborovalcem pomen in korist društva, gospod živinorejski inštruktor Mavhler je prav imenitno in poljudno razlagal važnost živinoreje in vmes vpletel marsikaj iz praktičnega kmetijskega življenja v šaljivi obliki, poslušalci so stavili nanj tudi več vprašanj, na katere je odgovarjal g. govornik v splošno zadovoljnost. G. Mavhler je bil nas in mi njega prav veselji. Obljubil je, da bo prišel k nam z veseljem še večkrat. Načelnik društva, p. d. gosp. Drion, je prvokrat in jako spretno vodil zborovanje. Pristopilo je k društvu nanovo 18 udov. Bilo je to zborovanje, kakor so se mnogi izrazili, čeravno je precej dolgo trpelo, prav lušno. Otvorili smo obenem v župnijski dvorani čitalnico, kjer je udom vsak dan na razpolago več časopisov, razne poučne in kratkočasne vsebine. Na svidenje pri prihodnjem zborovanju!

Prevalje. (Shod.) Ob prav povoljni udeležbi se je vršilo zadnje nedeljo mesečno zborovanje slov. del. društva. Predsednik g. Kogelnik je pozdravil zborovalce. Društveni tamburaši so nato zasvirali več komadov. G. tajnik je govoril o vplivu dobrega in slabega tiska, dobrih in slabih časnikov. Slovenci naj se poprimejo in oklenejo dobrih slovenskih časnikov in naj gledajo na to, da zginejo iz slovenskih hiš slabi časopisi. S tamburanjem se je zaključilo zborovanje.

Prevalje. (Pozar.) V torek dopoldne je začelo goreti Rojakovo posestvo na Stražišču. Ogenj je nastal v dimniku in je vpepelil vsled pomanjkanja vode v kratkem hišo. Skedenj je ostal.

Zilska Bistrica. Zadnje nedeljo je imelo naše društvo »Zila« izredni občni zbor. Govoril je č. g. Štrifof o stanovski izobrazbi s posebnim ozirom na naloge izobraževalnih društev. Da se zainteresira za društvo posebno ženska mladina, se je izvolila Lenka Hrebčeva za tajnikovo namestnico. Č. g. Štrifof pa je bil izvoljen za društvenega

konzulentu. Udeležba je bila bolj pičla, menda zato, ker je bila to prva društvena prireditev brez igre. Treba bo torej, da naši ljudje vzljubijo zlasti podučna predavanja, ki so pred vsem naloga vsakega izobraževalnega društva.

Borovlje. (Kaj je s turnirji obč. odbornika?) Ker je v zadnjem »Miru« nekdo omenil vitežke turnirje obč. odbornika, se nas je vprašalo, kaj je z njimi. Neradi odgovarjamo, ker se moramo vsi sramovati, če cel svet izve, kakšne reči se dogajajo v tem, z nemčursko moralo nasičenem trgu. Vsak lahko ugane, kdo prireja take turnirje (boje), da nihče drugi ne more biti kot ta lepi zastavonoša, Damkov Foltej; saj je povsod zraven in povsod celo vodja: tako tedaj, ko je obč. redarju vzel sabljo, tako tedaj, ko je na mostu delil klofute in tako tedaj, ko je oklofutal celo svojega pristaša g. Simonerja. Zato se mu pač ne čudimo, če se začne tudi boriti ponoči pred vratmi kavarniške natakariče. Žalostno je sicer nad vse, da se gode take stvari, da nemčurstvo prinaša take sadove, a prosimo Vas, da Folteju ne zamerite tega, ker je otrok svoje okolice. Pa saj se skuša tudi poboljšati: letos n. pr. ni izgubil na izletu zastave, ker jo je pustil kar doma.

Črna. Na ženskem shodu je videl »Štajerčev« »opazovalec« nekaj »zrelih devic iz Kranjskega«. Odkod so le bile? V Črni poznam le dve, pa niste devici, ampak poštene ženi; pa tudi ne grede na slovenske shode, ker ste stramm deutsch. Od katerega časa, ne vem!

Črna. Za razširjanje »Štajerca« je tukaj najbolj delaven pismonoša Štefi. Priporočamo ga »Štajercu«, da mu pošlje usnjato kolajno. Po mnogih hišah ga imajo in zraven »jamrajo«, da je mladina tako izkvarjena. Da to nese, se preudarite prihodnjič enkrat, ko prinese »Mir« imena častilcev »ljubega Štajerca« v Črni. Povem vam pa že sedaj, da so vmes taka imena, da bi ne verjeli. Danes dobi »Štajerca«, jutri »Bogoljuba«, pojutrišnjem pa »Glasnik najsv. Src« in mogoče še »Naš Dom«. To mora biti želodec!

za otroke
in
odrasle.

Prve avtoritete tu in inozemstva priporočajo »Kufeke« kot najboljše živilo proti bljevanju, črevesnemu katarju, driski itd.

Dobrlavas. (Gostilno prevzel.) Dolgoletni tajnik tukajšnje občine, g. Šriberčnik, je dobil odhodnico od svojih lastnih pristašev, dobrolovaških nemčurjev, ker pri občinskih računih že precej let ni imel vsega v redu. Zato so mu vzeli tajništvo. Sedaj slišimo, da je nedavno najel v Borovljah gostilno »Pri pošti«, kjer se je že večkrat obhajala lutrovska služba božja in kjer se dobijo najslabši listi v branje.

Borovlje. (Nevihta.) V četrtek, dne 13. t. m., je obiskala naš kraj huda nevihta, ki je sicer prinesla že nad vse potrebni dež, a tudi marsikomu naredila strah z bliskanjem in grmenjem. Čuden slučaj se je prigodil, ko je strela udarila v hišo gluhonega krojača na Dolih, kjer sta šivala še dva druga gluhonema krojača. Strela je naredila v steno precejšnjo luknjo, letala po hiši, a ni nikogar poškodovala.

Borovlje. (Cuvaj in Borovlje.) Kruta sila kraljevega komisarja Cuvaja se čuti celo v njemu oddaljenih Borovljah. Na Hrvaškem je prepovedal nositi vsako orožje, in vse, kar pride orožja iz tujine, zapleni. Zato je že par naročnikov moralo odpovedati naročbe pri tukajšnjih puškarnah. Strašno slabo vest mora imeti komisar, da se tako boji orožja; gotovo cele noči sanja kar o tem, kako ga streljajo, kako se bori s smrtjo itd., približno tako, kakor v starih časih rimski cesar Nero.

Kazaze pri Dobrlivasi. (Razno.) Eksplozija v Wöllersdorfu, ki je pretresla s svojim strašnim pokom polovico Avstrije, se je čula tudi pri nas. Ljudje, ki so bili v petek, dne 7. t. m., ob pol deveti uri dopoldne zunaj hiš ali na polju, pripovedujejo, da so slišali v tem času mogočen pok v severovzhodni smeri in so mislili, da je bil potres. Šele prihodnji dan, ko so iz »Slovenca« izvedeli, da se je zgodila pri Dunajskem Novem mestu velika eksplozija smodnika, so bili na jasnem, da je prišlo ono grmenje od ondot, odkoder je glas pri zračni oddalje-

nosti onega kraja od Podjunske doline 180 kilometrov rabil 9 minut. — Za društvo smo oskrbeli dosedaj prve najnujnejše potrebščine, kakor poslovne knjige, društveni pečat, nekaj knjig za knjižnico in nekaj držal za časnike, katerih smo naročili: 3 iztise »Mira«, »Domoljub« (1), »Bogoljub« (2), »Mladost« (1) ter »Kmetovalca« (1). Na razpolago je v društveni sobi članom tudi »Slovenec«, »Naš Dom« ter »Zlata doba«. Društveni odbor torej vabi vse člane in članice, da se društvene čitalnice marljivo poslužujejo, in sicer moški zjutraj po sv. maši in ženske popoldne po blagoslovu. — Na društveni mizi stoji tudi nabiralnik »Slovenske Straže«, katerega naj se pa člani ne strašijo.

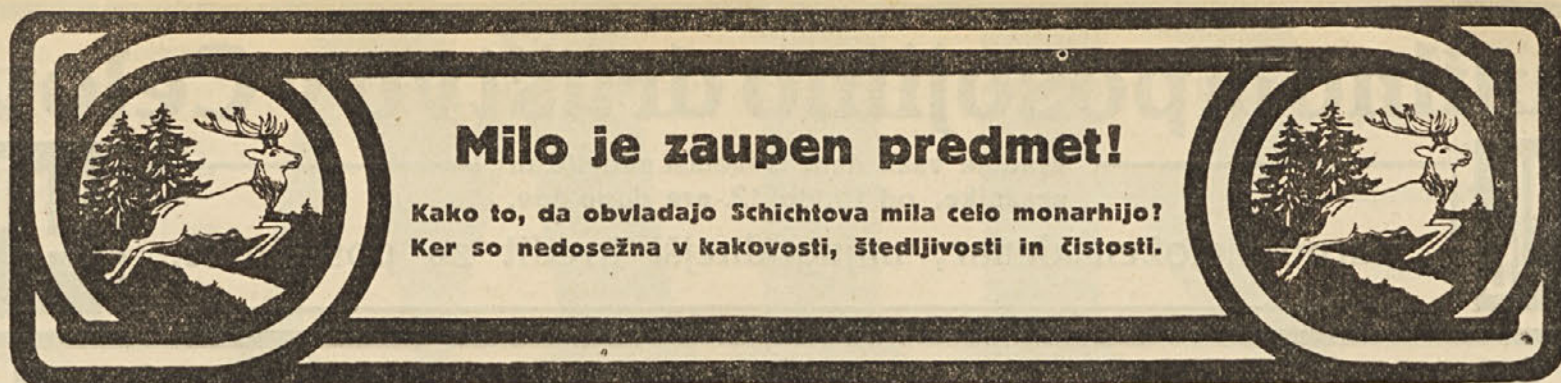
Lisna pri št. Petru. Lani je strela udarila v našo lepo romarsko cerkev na Lisni gori in je razsajala v notranjih delih cerkve in napravila precej škode pri orgljah, pri stolih in na tlaku; razdrila je tudi cerkveno nebo, tako da je bilo čisto nerabno. Letos smo pa naročili novo, večje kot prejšnje, z novo podobo, katero je naslikal znani rodoljub Medard Skuk na Pivki, pošta Dobrlavas, in ki je svoje delo prav mojstersko izvršil po jako nizki ceni. — Vsem darovalcem izrekamo najtoplejšo zahvalo!

Ukve. (Razno.) Že dolgo skoraj vsi čakajo, da se bode začelo z reguliranjem potoka in potem s kritjem cerkve; bilo je tukaj več komisij, še celo lani sam gospod deželni predsednik je videl nujno potrebo; lani pred volitvijo v državni zbor so bili naši volivci pitani z obljubami, kaj vse bo g. državni poslanec dr. Waldner storil, da bo skrbel za cerkev, regulacijo in druge reči; a dozdej je vse tiho, nikjer ni videti, da bi se delale priprave, četudi bi bil letni čas najpripravnější, ker je malo vode. Že lani na jesen je bila naša cerkev v veliki nevarnosti, in če se ne bo kmalu kaj ukrenilo, potem bo gotovo šla na Laško. Zato bo bolj pametno, če ta strah, ki ga imajo nekateri pred slovenskim uradovanjem, obrnejo na cerkev in druge potrebne reči; pustite le tega slovenskega zmaja, ki je zelo miren, popolnoma pri miru ter rajši glejte, da se na cvetno nedeljo in sploh ob prepovedanem času ne pleše ter tako ne daje javnega pohujšanja in da bodo enkrat utihnile pogoste pritožbe zoper motenje nočnega miru. Žalosten pojav za naš kraj je, da se precej moških moči izseljuje; ako bo tako šlo še nekaj let, potem ne ostane na kmetih nihče drugi kakor starčki, žene, otroci, pohabljeni in lenuhi, ki se boje vsakega dela. Vse vlečejo ameriški dolarji, pohlep po uživanju in denarju, ki ga pridno nosijo v hranilnice, ki jih imamo pri nas 5. Zares velika rana, ki razjeda srečo in blagostanje družin. Od Velike noči do sedaj se je podalo čez veliko lužo šest mladih mož, med njimi dva družinska očeta. A bati se je, da jim bodo kmalu sledili še drugi, da se odtujijo veri in slovenskemu rodu. Da je naša župnija res napredna, se vidi iz tega, da imamo ponavljalno šolo na planini, ki jo poleti obiskuje nad 30 otrok, v vaško šolo hodi le 22 otrok, ki je urejena kakor druge in ima g. učitelja, slovenščine popolnoma nezmožnega; planinska šola je poldnevna. Na jesen se obe šoli zopet združita, oziroma ločita, tako da imata oba razreda blizu 70 otrok. A naj še kdo reče, da c. kr. šolska oblast ne skrbi za nas Slovence, skoraj potratna je in povrh še nemški »šulverein«, pod katerega varstvom stoji naša šola in planinska in ki pridno pobira slovenski denar od naših ljudi ali posiljuje Nemcev po vseh gostilnah; za pristne Nemce bi bil še en nabiralnik preveč. Pač žalostno, da s svojim denarjem pitamo svoje sovražnike! Začetkom majnika so bili primorani laški delavci ustaviti delo. Odkod je prišla ta prepoved, se ne more kaj zanesljivo izvedeti. Šele po preteku enega meseca so smeli zopet nadaljevati započeto delo, a le v malem številu, da bodo komaj do jeseni izvršili započete stavbe, seveda ne v korist in veselje dotičnih posestnikov.

Politične vesti.

BRAMBNA REFORMA V DRŽ. ZBORNICI.

Vladna predloga o novem brambnem zakonu v avstrijski zbornici ni našla takega odpora kakor v ogrskem državnem zboru, kjer je predsednik rešil predlogo le s silo in

Milo je zaupen predmet!

Kako to, da obvladajo Schichtova mila celo monarhijo?
Ker so nedosežna v kakovosti, štedljivosti in čistosti.

uporabo policije. Vendar pa so ji tudi v avstrijski zbornici v odseku delali težave Rusini, ki zahtevajo rusinsko univerzo v Lvovu, čemur pa trdovratno nasprotujejo Poljaki. Rusini so obstruirali v proračunskem odseku in v odseku za brambni zakon. Poslanec dr. Baczynski je govoril celih 13inčetrt ure. Dr. Lecher je svoj čas govoril 12 ur, češki poslanec Vaclav Kotlař pa leta 1908 celih 13 ur. Vlada je dala Rusinom zagotovilo, da bo iznova začela pogajanja s Poljaki za rusinsko univerzo, nakar so Rusini končali svojo obstrukcijo. Tako je bila v odseku sprejeta vladna predloga z veliko večino. Notranji minister in začasni poslovodja obolelega ministrskega predsednika dr. Stürgkha baron Heinold je povzročil, da se je cesar zahvalil Rusinom, da so odnehali od obstrukcije. Obenem je izrekel svojo zahvalo tudi Poljakom, češ da so s popustljivostjo nasproti rusinskim zahtevam tudi omogočili konec obstrukcije v odsekih. O zahvali cesarja do Rusinov minister Heinold ni poročal poljskemu ministru-rojaku Dluogošu, obvestil pa tudi ni finančnega ministra Zaleskega, ki je tudi Poljak. To so Poljaki vladi strašno zamerili in ji grozijo. Glasovali bodo sicer kljub temu za proračunski provizorij (začasni proračun) in brambni zakon, njihov minister Dluogoš pa je demisioniral. Demisioniral bo tudi vitez Zaleski, če sklene to poljski klub.

VLADNA VEČINA SE KRHA.

Vlada s sedanjo nemško-poljsko-češko večino nima sreče. Od kar je dr. Stürgkh izročil posle ministrskega predsednika vsled obolevnosti baronu Heinoldu, gre vladna večina narazen. Razni baroni so se v Avstriji izkazali kot slabi politiki, tako tudi Heinold. Ne samo da so razljučeni Poljaki, ampak upirali so se začeli tudi Čehi. Vlada zahteva, da se v plenumu (pred celim državnim zborom) reši najprej brambni zakon, potem proračunski provizorij. Češki klub je šele proračunski provizorij. Posledica tega je pa, da češka ministra dr. Bráf in Trnka grozita, da odstopita. Menda juhe ne bodo tako vroče jedli, kakor jo kuhajo. Vendar pa ti dogodki pričajo, da je sedanja vladna večina nezanesljiva in ne dovolj trdna.

POLJAKI PROTI HEINOLDU. — KRIZA KABINETA?

Kljub temu, da je baron Heinold podal izjavo, da bo skušal, nastala nasprotstva poravnati, zahtevajo Poljaki popolno zadoščenje — odstop barona Heinolda. Vsled tega stališča Poljakov se je vršil posvet ministrov, pri katerem je menda dobil baron Heinold naročilo, da naj cesarju izroči demisijo celega kabineta. Cesar je najbrž ne bo sprejel.

CUVAJ HOČE IZSLEDITI ZAROTO NA HRVAŠKEM. — DIJAKI V JEČAH.

Ko je odstopil na Ogrskem ministrski predsednik grof Khuen-Hedervari, je vse menilo, da bo s Khuenom vred izginil tudi kraljevi komisar Cuvaj. V veliko začudenje avstrijskih politikov pa Cuvaj še danes ustrahuje reveže Hrvatov. Jukičev napad na Cuvaja je slednjemu njegovo stališče le utrdil. Da bi se mogel še dalje časa vzdržati, skuša na vsak način izslediti zaroto na Hrvaškem proti neljubim vladnim osebam, ki pa je v resnici ni. Zato preiskujejo hrvaške dijake, da bi našli pri njih kaj obtežilnega. Hišne preiskave so se dozdale izvršile tudi izven Hrvaške, v Pragi, na Dunaju, Sushaku, v Zadru in Dubrovniku. Kaj so našli pri teh preiskavah? V Zadru n. pr. knjige, kakor »Francoska revolucija«, zagrebški »Vijenac« itd. Take reči so zaplenili kot dokaz, da imajo dijaki anarhistično zaroto. Rekli bi, da je to presmešno, če ne bi bilo

tako žalostno! Zaprli so kakih 120 dijakov. V ječah, kjer so zaprti aretirani dijaki, vlada grozen nered. Tako n. pr. ima petorica eno samo posteljo za spanje, a hrana je grozna. Iz zapora izpuščeni dijaki izgledajo, kakor da bi bili vstali iz grobov. Bledi so, lica so jim upadla, in nekateri so tudi oboleli. Splošno prepričanje je, da take razmere, kakršne so v zaporih zagrebške policije, ne obstoje nikjer drugod. Celó z nižjimi redarji postopajo nasilno, da ne bi kaj izdali. Ječar ima strog ukaz, da ne sme govoriti in zlasti nikomur nič povedati o tem, kdo je zaprt in kako se jim godi v ječi. Mesto Zagreb izgleda kakor v obsednem stanju. Ljudje stoje po ulicah in začudeno gledajo, kaj se dogaja. Redarji in orožniki, do zob oboroženi, patrolirajo po mestu in so zasedli malone vse ulice. Dohod v gornje mesto formalno blokirajo orožniki, vsa javna poslopja stražijo močni oddelki redarjev, ki so vsi oboroženi z revolverji.

ŽENSKA IZVOLJENA ZA DEŽELNO POSLANKO.

V Mladi Boleslavi je bila izvoljena za poslanko češkega deželnega zbora mladočeska kandidatinja pisateljica Vikova Kunečička. Namestništvo ji ne namerava dati certifikata, ker volilni zakon ne določa, ali sme biti voljena tudi ženska ali ne. Končno besedo bo imelo upravno sodišče.

LAŠKO - TURŠKA VOJSKA.

Iz Carigrada je došla 16. t. m. sledeča brzovjavka o spopadu Lahov in Turkov pri Lebdi 12. t. m.: Turki in Arabci so v dveh kolonah naskočili dve veliki laški trdnjavi. V sedemurnem boju so dosegle turške čete popoln uspeh. Laške branitelje so popolnoma pokončale. Turki in Arabci so zaplenili eno zastavo in mnogo orožja in streliva. Naše čete so se pomaknile proti obrežju in premagale Lahe v palmovem logu. Mnogo Lahov je bilo usmrčenih. Ostanek laških čet iz Hemsja je poizkusil protinapad, pa je bil sedemkrat odbit. Lahji so izgubili 17 častnikov in več kakor 1000 mož. Turki in Arabci so imeli 100 mrtvih, med njimi en poročnik, in okroglo 200 ranjencev. — Nasproti tej vesti zanikuje Agenzia Stefani vest o turški zmagi pri Lebdi in pravi, da so si Turki izmislili to zmago, da bi preslepili turško javno mnenje. Znano je, da so Turki imeli pri Lebdi velike izgube. Pobrli so 421 mrtvih, veliko pa jih je ostalo še na bojišču. Po poročilu turškega vojnega ministrstva se je v Derni dvignil v zrak italijanski aeroplan, s katerega so metali bombe v turško taborišče, ne da bi bombe napravile kaj škode. Turki so streljali na aeroplan s šrapneli in en šrapnel je zadel aeroplan, ki je padel vsled tega na tla.

Društveno gibanje.

Slovensko delavsko društvo v Celovcu uljudno vabi vse celovške in okoliške Slovence na slavnost v čast sv. Cirila in Metoda dne 30. junija 1912 v cerkvi sv. Duha ob pol 9. uri dopoldne. Slovenska pridiga, pri sveti maši slovensko petje; poje mešani zbor delavskega društva. — Popoldne ob treh se priredi velika vrtna veselica v hotelu Trabesinger. Na sporedu so ena šalo-igra, kupleti, petje, streljanje na dobitke, kegljanje, šaljiva pošta, koriandoli itd. itd. Vstopnina 30 h, za vojake 20 h. Sodeluje tamburaško društvo »Bisernica«. K obilni udeležbi vabi Slov. kršč.-soc. delavsko društvo.

Železna Kapla. »Družba treznosti« ima svoj I. občni zbor v nedeljo, dne 30. junija. Spored je sledeč: Skupno sveto obhajilo udov s sveto mašo in cerkvenim nagovorom. Po sveti maši zborovanje v župnišču. Po poročilih sledi govor.

Kazaze. Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Kazazah priredi v nedeljo, dne 30. t. mes., ob 3. uri popoldne v svojih prostorih v župnišču svoj redni mesečni shod. Na sporedu je govor, sprejemanje novih članov ter pogovor o načinu tesnejše organizacije članov. — Odbor.

Št. Tomaž. (Zborovanje in veselico) priredi društvo »Edinost« dne 29. junija 1912, na praznik sv. Petra in Pavla popoldne ob 4. uri v Rogarji vasi pri »Krofu«. Na dnevnem redu je: 1. Tamburanje. 2. Govor za gospodarje in gospodinje. 3. Igra: »Poštna skrivnost«. 4. Komičen nastop. 5. Tamburanje in petje. Vstop je prost. — Odbor.

Hodiše. Pevsko društvo »Zvezda« priredi dne 23. junija t. l. popoldne po blagoslovu pri Kramarju svoj mesečni sestanek. K obilni udeležbi vabi daljne in bližnje sosedne odbore.

MOJA STARA

izkušnja me uči, da rabim za negovanje kože samo Steckenpferd-lilijno mlečnato milo od tvrdke Bergmann & Co. v Dečinu na L. Kos po 80 h se dobiva povsod.

Cerkvene vesti.

Prezentiran je na župnijo Melviče in bode umeščen 24. t. m. č. g. Urh Hafner, provizor istotam.

V škofijo sprejet in kot mestni kaplan v Št. Andražu v Labudu je nastavljen č. g. Leopold Weber iz Zgornjega Štajerskega frančiškanskega reda.

Imenovani so: č. gosp. Albert Blasi, kaplan v Št. Andražu, kot provizor v Nemški Plajberk; č. g. Josip Ogris, prefekt v »Marijanišču«, župnijskim administratorjem v Dvoru; č. g. Leopold Kassel, administrator v Hodišah, provizorjem na Brezi.

Prestavljeni so: č. g. Ivan Zel, administrator v Dvoru, v isti lastnosti v Hodiše; č. g. kaplan Ferdo Huber iz Šmartna pri Beljaku v Zagritz; Peter Domberger z Mastiča v Šmartin pri Beljaku.

Kupujte pri tvrdkah, ki inserirajo v „Miru“!

Loterijske številke.

Brno, 12. junija: 84 45 60 41 57
Linc, 15. junija: 45 67 10 60 12
Trst, 15. junija: 55 25 59 13 63

Št. Jakobska mlekarna v Rožu

vabi na

OBČNI ZBOR

ki se vrši

v nedeljo, dne 23. t. m., popoldne
v Narodnem domu.

Spored:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobrenje računskega zaključka.
3. Razno.

Odbor.

SUKNO

in modno blago za gospode in gospe priporočila izvozna hiša PROKOP SKORKOVSKÝ IN SIN v Humpolcu na Češkem. Vzorec na zahtevo franco. Zelo zmerne cene. Na željo dam tukaj izgotoviti gosposke obleke.

CEFIRE

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

Hranilnica in posojilnica na Suhi

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

priređi

redni občni zbor

v soboto, dne 29. junija, ob 3. uri popoldne
v uradnem prostoru.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobritev računskega zaključka za leto 1911.
3. Razdelitev čistega dobička.
4. Volitev novega odbora.
5. Čitanje revizijskega poročila.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

odbor.

Lovske puške

vseh sestav, prizna-
no delo prve vrste, z
najboljšim strelnim
učinkom, priporoča

Prva borovska
orožnotovar-
niška družba **Peter Wernig**, družba z omeđ. zavezo
: v Borovljah
na Koroškem.
Ceniki brezplačno in poštnine prosto.

Kranjska deželna vinarska zadruga v Ljubljani

(deželni dvorec)

opozarja p. n. gg. vinske kupce na svojo

veliko zalogo priznanih, pristnih

kranjskih vin.

Poleg dobrih namiznih vin ima v zalogi tudi
raznovrstna dovršena buteljska vina, kakor:
zelen, burgundec, rulandec, karmenet, rizling itd.
naprodaj.

Oddaja od 56 l naprej. — Postrežba točna in
solidna, cene nizke!

Zahtevajte cenike! Zahtevajte cenike!

Deček

star 14 let, krepak, poštenih staršev, želi mesta kot
vajenec pri kakem ključavničarju na Koroškem ali
štajerskem, najraje v kraju, kjer je obrtno-nadalje-
valna šola. Ponudbe sprejema Alojzij Brezar, hišnik
mestne klavnice, Kranj (Kranjsko).

Srečke v korist „Slovenski Straži“

prineso obmejnim Slovencem pomoč,
naročnikom v srečnem slučaju boga-
stvo. Nihče naj ne zamudi žrebanja
turških srečk dne 1. avgusta t. l., pri
katerem bo vzdignjen glavni dobiček
čistih 400.000 zlatih frankov. Vsak na-
ročnik dobi eno srečko v korist revnim
otrokom z glavnim dobitkom v vred-
nosti 5000 kron zastoj. Pojasnila daje
za „Slovensko Stražo“ gosp. Valentin
Urbančič, Ljubljana.

V zalogi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Življenje svetnikov in svetnic božjih.

Spisala dr. J. Rogač in M. Torkar.

Dva dela, druga izdaja.

Cena: Mehko vez. K 8.—, za družnike
K 6.—, po pošti franko K 1.— več. —
V dva dela trdo vez. z usnjatim hrbtom
K 12.—, za družnike K 8.80, po pošti
franko K 1.— več.

Zdravilišče Toplice

na Kranjskem, postaja Straža-Toplice na dolnji železnici.

Toplice z indiferentnimi snovmi z 38° C, zdrav-
ljenje s pitjem in kopelmi. Posebno učinkujejo pri
protinu in skrnini, ischias, nevalgiji, kožnih in žen-
skih boleznih. Veliki kopalni bazeni, ločene kopeli
in močvirnate kopeli. Zložno urejene sobe za tujece,
igralne in družabne sobe. Zdravo podnebje. Dobro
pogozdena okolica. Dobra in poceni restavracija. —
Sezona od 1. majnika do 1. oktobra. Prospekti in
pojasnila brezplačno pri upravi kopalnišča.

Po Najvišjem naročilu Njeg. c. in kr. Apost. Veličanstva

Izredna c. kr. državna loterija

za dobrotelne namene c. kr. domobranstva in orožništva.

Ta denarna loterija, edina v Avstriji postavno do-
voljena, ima 21.146 dobitkov v gotovini v skupni
vrednosti 625.000 kron.

Glavni dobiček znaša

200.000 kron

Žrebanje se vrši javno dne 4. julija 1912.

Ena srečka stane 4 krome.

Srečke se dobivajo pri oddelku za državne loterije
na Dunaju III., Vordere Zollamtsstraße 7, v loterijskih
kolekturah, tobačnih trafikah, davčnih, poštnih, brzo-
javnih in železniških uradih, v menjalnicah itd. —
Igralni načrti za kupce srečk brezplačno. — Srečke
se pošiljajo poštnine prosto.

Od c. kr. ravnateljstva loterijskih dohodkov
(oddelek za državne loterije).

Uprava zavoda naprodaj!

Popolna uprava zavoda šolskih sester v Trstu,
via Pasquale Besenghi 14, se proda na prosto roko.

Interesenti dobijo brezplačno zapisnik inventarja pri gornjem naslovu.

Hotel Trabesinger v Celovcu

Velikouška cesta št. 5

se priporoča

potnikom, ki prenočujejo v Celovcu.

Tukaj najdejo lepe, snažne in pozimi
zakurjene sobe po 1 K do 5 K, okusne
jedi, dobro pijačo poceni.

Veliko dvorišče za vozove in trije hlevi
za konje.

Za zabavo služi kegljišče, pozimi
zakurjeno.

Poleti sediš na senčnatem vrtu.

V tem hotelu najdeš vsak dan prijetno sloven-
sko družbo, posebno ob sredah zvečer.

Velike dvorane za shode in veselice.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavnica K 8.000.000.

Rezervni fond čez K 800.000.

Denarne vloge
obrestujemo po **4 1/2 %** od dne vloge
do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.

Zamenjuje in eskomptuje izžrebane vrednostne papirje in
vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke
proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.
Eskompt in incasso menic. Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spljetu, Trstu,
Sarajevu, Gorici, Celju in ekspozitura v Gradežu.
Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček
300.000 frankov. Na mesečno vplačev. po K 8.— za
komad. Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji
na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vpla-
čevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.